

Inzicht in de overheidsfinanciën derde kwartaal 2024

Ontwikkelingen met betrekking tot de overheidsontvangsten, overheidsuitgaven en financiering

Paramaribo, 30 november 2024

INHOUD

Algemeen.....	3
Ontwikkeling overheidsfinanciën.....	3
Overheidsontvangsten.....	6
Overheidsuitgaven.....	9
Financiering	13

Algemeen

De ontwikkelingen met betrekking tot de overheidsontvangsten, overheidsuitgaven en financiering van de Staat over de periode januari tot en met september 2024 worden nader toegelicht in de onderhavige nota. De cijfers die gepresenteerd worden, zijn geëvalueerd volgens de internationale methodologie van de Government Finance Statistics Manual (GFSM) van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Voor de compilatie van de tabellen is gebruik gemaakt van de informatie van de overheidsrekeningen bij de Centrale Bank van Suriname (CBvS) en overige commerciële banken. Verder wordt er ook data beschikbaar gesteld door het Bureau voor de Staatsschuld (SDMO), de Centrale Betaaldienst (CBD) en het Directoraat der Belastingen.

Als beheerder van alle staatsgelden ziet het Ministerie van Financiën en Planning erop toe dat de begrotingsuitvoering in lijn is met de goedgekeurde begroting en dat de begrotingsdiscipline in acht wordt genomen. Er zijn instructies uitgevaardigd om alle vak ministeries en onder haar vallende parastatalen en staatsbedrijven, erop te wijzen dat van elke besteding achteraf moet kunnen worden aangetoond dat de middelen doelmatig zijn besteed.

Vermeldenswaard is dat de GFS-publicatie tabellen verschillen kunnen hebben met de maandrapportages van de ministeries, omdat gewerkt wordt met een andere bron (bank statements). De rapportage van de ministeries heeft als bron het IFMIS (Integrated Financial Management Information Systems) en vooralsnog is niet alle informatie tijdig beschikbaar (met name de realisatiecijfers).

Ontwikkeling overheidsfinanciën

In het derde kwartaal van 2024 is in het kader van een adequaat financieel beheer van de overheidsfinanciën ter realisering van macro-economische stabiliteit en het bevorderen van duurzame groei, verdere inspanningen gepleegd om de inning van de overheidsontvangsten te verhogen en de overheidsuitgaven te beheersen. Aan de inkomstzijde zijn investeringen gedaan om de capaciteit te vergroten om meer belasting- en niet-belastinginkomsten te genereren. In de maand juli 2024 is er een werkgroep geïnstalleerd die als doel heeft om alle niet-belasting ontvangsten (NBO) te monitoren, te coördineren en te beoordelen, inclusief advies over welke inkomsten kunnen worden gegenereerd. Uit hoofde daarvan voert de werkgroep voor niet-belastingen overleg met alle ministeries en andere belanghebbenden om de inning, de administratie en de afdracht van alle NBO te inventariseren en daar waar nodig aan te passen.

Met betrekking tot de overheidsuitgaven is aandacht besteed aan het beheersen van de uitgaven, inclusief personeelsuitgaven en het beperken van items zoals overuren en brandstofverbruik. Ministeries worden aangemoedigd om binnen hun budget te blijven, wat leidt tot strikte begrotingsdiscipline. Nieuwe aanwervingen van ambtenaren zijn nog steeds beperkt. Het Ministerie van Financiën en Planning heeft richtlijnen uitgevaardigd om de uitgaven van lijnministeries te beheersen en deze af te stemmen op de inkomsten. Om de kosten verder te beheersen, hanteert het Ministerie van Financiën en Planning een systeem waarbij een uitgavenplafond op maandbasis wordt vastgesteld.

Passende maatregelen worden genomen om de effectiviteit en efficiëntie van de sociale uitgaven te verbeteren, te midden van bestuurlijke en administratieve uitdagingen. Door een verbeterde samenwerking tussen het Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting en het Ministerie van Financiën en Planning is de doelstelling vanaf het eerste tot en met het derde kwartaal van 2024 voor sociale uitgaven gehaald. Hoewel deze positieve ontwikkelingen ten goede komen aan degenen binnen de sociale doelgroep, is er aandacht nodig voor de maandelijkse toename van begunstigden. Om te voorkomen dat sociale uitgaven het budgetbedrag overschrijden en een negatieve impact hebben op het primaire saldo, heeft het Ministerie van Financiën en Planning een plafond gesteld voor de sociale uitgaven op maandbasis.

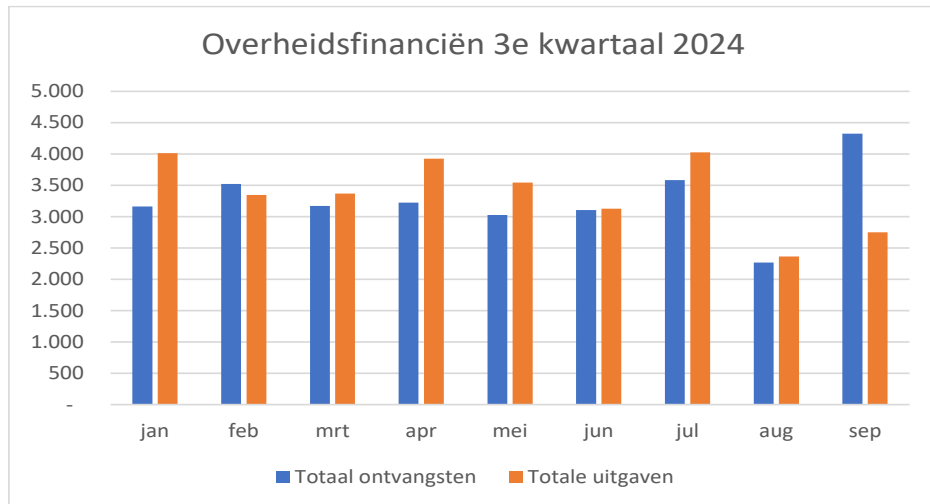
Het team van het IMF en de Surinaamse autoriteiten hebben in het derde kwartaal van 2024 overeenstemming bereikt inzake de zevende evaluatie van het Extended Fund Facility (EFF) programma. De Staat heeft daarbij een trekking van circa USD 25 miljoen als begrotingssteun ontvangen. Het IMF-programma heeft geholpen bij het consolideren van economische hervormingen en er is aanzienlijke vooruitgang geboekt, waaronder het behalen van macro-economische stabiliteit en het verbeteren van internationale reserves.

De ontwikkeling van de overheidsfinanciën per eind september 2024 is gepresenteerd in tabel 1 en grafisch weergegeven in figuur 1.

Ondanks de significante verbetering van de primaire rekening in september 2024 ten opzichte van de voorgaande maanden, is het positief saldo van SRD 1.965,2 miljoen beneden de Quantitative Performance Criteria (QPC) target van het IMF-programma. Figuur 2 weergeeft het verloop van de primaire rekening van januari tot en met september 2024.

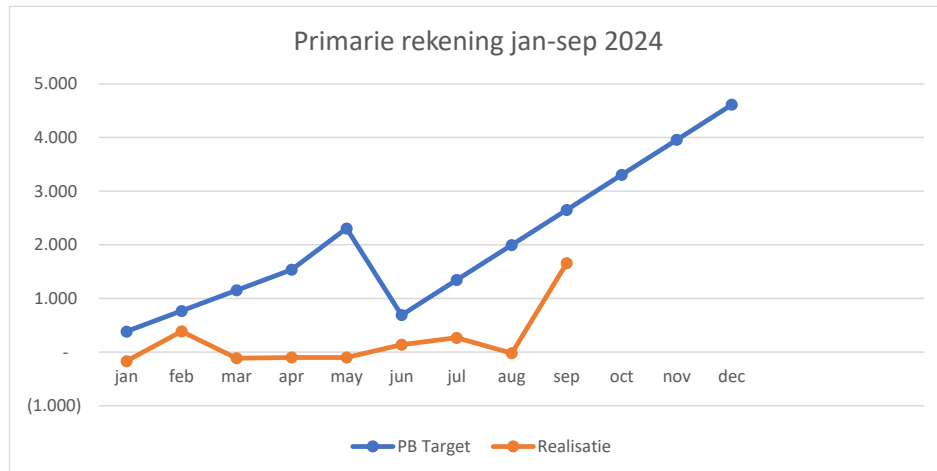

Figuur 1. De ontwikkeling van de overheidsfinanciën 3^e kwartaal 2024

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

Figuur 2. Verloop van de primaire rekening januari tot en met september 2024

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

Tabel 1. Overheidsfinanciën 2024 (in SRD miljoen)* en de Begrotingsuitvoering (in %)

	Realisatie jan-sep 2024	2024 Suppl. Begroting	Realisatie in %
Totaal ontvangsten	29.386,1	43.255,8	67,9
<i>Aangepaste kas:</i>			
Belasting ontvangsten	19.837,1	26.547,2	74,7
Directe belastingen	10.174,2	11.918,6	85,4
Indirecte belastingen	9.662,9	14.628,6	66,1
Niet-belasting ontvangsten	9.448,4	16.266,1	58,1
Schenken	100,6	442,5	22,7
Totale uitgaven	30.466,0	45.106,0	67,5
Personele uitgaven	8.041,6	11.318,6	71,0
Aanschaf goederen en diensten	4.428,7	5.821,1	76,1
Subsidies en bijdragen	12.347,6	15.420,6	80,1
Interest	3.045,1	6.400,9	47,6
Kapitaalsuitgaven	2.603,0	6.144,8	42,4
Primaire rekening	1.965,2	4.550,6	43,2
Totale rekening	-1.079,9	-1.850,3	58,4
BBP*	170.864,3	170.864,3	
Primaire rekening (% of BBP)	1,2	2,7	
Totale rekening (% of BBP)	-0,6	-1,1	

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

*voorlopige cijfers

Overheidsontvangsten

De overheidsontvangsten vormen een deel van de totale overheidsfinanciën, waarbij die ontvangsten onderverdeeld worden in belasting en niet belastingontvangsten alsook donorontvangsten in de vorm van schenken. Figuur 3 weergeeft de maandelijkse ontvangsten gedurende het derde kwartaal van 2024.

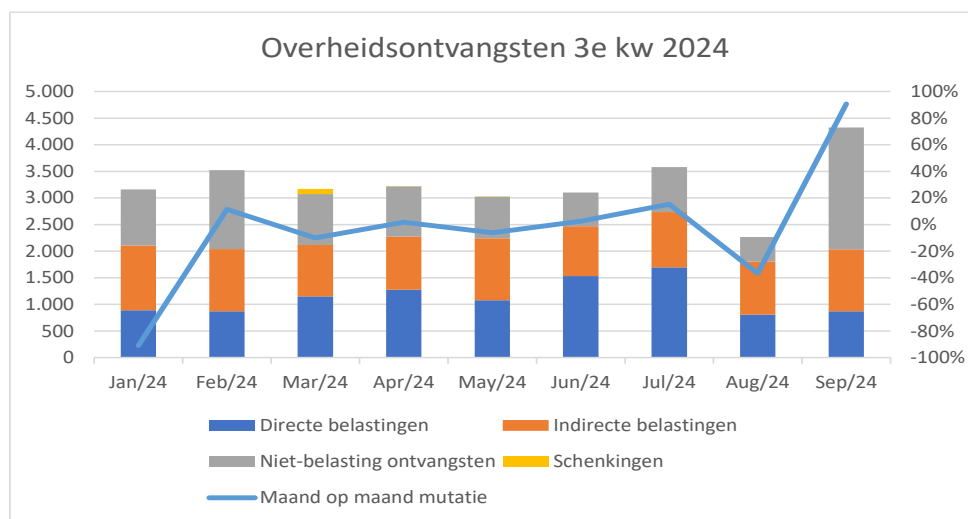
Aan de inkomstenkant zijn acties ondernomen om de belastingadministratie te versterken, onder meer door extra personeel aan te nemen en op te leiden, de btw-inning te verbeteren en btw-teruggaven te verwerken. Er zijn hervormingen gaande om de Large Taxpayer Unit te versterken en de belastingdienst een semi-autonome belastingdienst te maken.

De Belastingdienst heeft aanzienlijke stappen gezet in het registreren van nieuwe belastingbetalers, met meer dan 4.500 geregistreerde belastingbetalers in september 2024. De naleving van de aangifte blijft echter laag (ongeveer 70 procent). Om dit probleem te verhelpen, is er een ministeriële resolutie uitgevaardigd dat voor alle belastingaangiften die in juni 2024 en daarna moeten worden ingediend, te late indiening en/of het niet betalen, boetes en rente met zich meebrengt. Alle openstaande aangiften voor de belastingperiodes van januari 2023 tot en met april 2024 zijn onderhevig aan boetes en rente vanaf 1 augustus 2024. Om een snelle verwerking van btw-teruggaven te garanderen, zullen er gestroomlijnde en op risico's gebaseerde procedures geïmplementeerd worden. Er is al een mechanisme voor btw-teruggaveprofilering geïntroduceerd om de verwerking van btw-teruggaven te versnellen.

In het derde kwartaal van 2024 is een totaalbedrag van SRD 29.368,- miljoen aan overheidsontvangsten geregistreerd, waarvan het grootste deel afkomstig is uit de belastingontvangsten (68%), gevolgd door de niet-belastingontvangsten (32%) en de rest uit schenkingen. Het aandeel van de mijnbouwsector in de totale overheidsontvangsten bedraagt 44%. Het aandeel van de grote mijnbouwbedrijven in de totale ontvangsten uit de mijnbouwsector bedraagt meer dan 50%.

Figuur 3: Ontwikkeling van de overheidsontvangsten januari – september 2024*

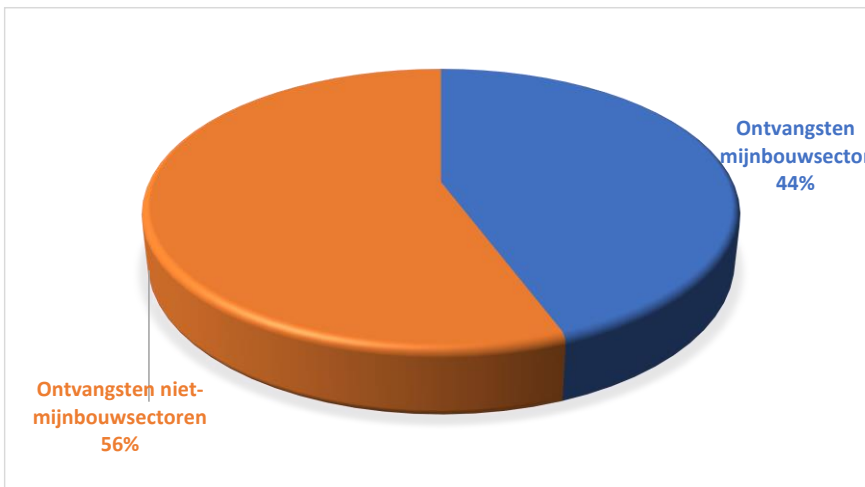

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

*voorlopige cijfers

Figuur 4: Ontvangsten naar mijnbouw en niet-mijnbouw 3^e kwartaal 2024*

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

* Voorlopige cijfers.

In vergelijking met de begroting zijn de gerealiseerde belastingontvangsten min of meer op schema. Echter zijn er enkele indirecte belastingen die koers gerelateerd zijn zoals de invoerrechten, accijnzen en houtuitvoer en bij elke verandering van de wisselkoers een daling of stijging vertonen.

Bij de inning van enkele NBO is een achterstand geconstateerd. Na evaluatie is gebleken dat bij de betaling van de overvlieggelden, de grondhuur en de grondconversie enkele zaken nog niet helemaal in orde waren om het betaalproces te vergemakkelijken.

Op grond van het bovenstaande, heeft de afdeling Luchtvaartdienst van het Ministerie van Transport, Communicatie en Toerisme (TCT) ten behoeve van de overvlieggelden stappen ondernomen zoals aanschaf van de nodige apparatuur, personeel getraind en de administratieve obstakels weggewerkt. Voor de inning van canon of grondhuurvergoeding, heeft het Ministerie van Grond en Bosbeheer (GBB) het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatiesysteem (MI-GLIS) aangewezen om te fungeren als kassier. Het MI-GLIS heeft een Grondhuur-unit opgezet voor een transparante en efficiënte inningsprocedure. De nieuwe tarieven werden goedgekeurd in maart 2023, en de inning begon vanaf januari 2024. De afhandeling geschiedt nu op één (1) plek, waar voorheen het betaalproces in drie stappen plaatsvond.

Voor de grondconversie is er ook een Grondconversie unit in het leven geroepen om het betaalproces vlotter te laten verlopen. Met de grondconversie wordt aan burgers meer rechtszekerheid gegeven voor het omzetten van grondhuur en erfpacht naar eigendom. Tot de specifieke taken van de Grondconversie Unit behoren het controleren en afhandelen van de aanvragen en deze unit werkt voornamelijk met het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer, het Ministerie van Openbare Werken en notarissen.

Overheidsuitgaven

Bij de overheidsuitgaven kan uit voorlopige cijfers worden geconcludeerd dat ultimo september 2024 de subsidies en bijdragen en de goederen en diensten boven de verwachte uitgaven van de begroting zijn geweest. Worden de totale gerealiseerde uitgaven vergeleken met de geraamde uitgaven, dan is het percentage aan realisatie 67% ten opzichte van de begroting.

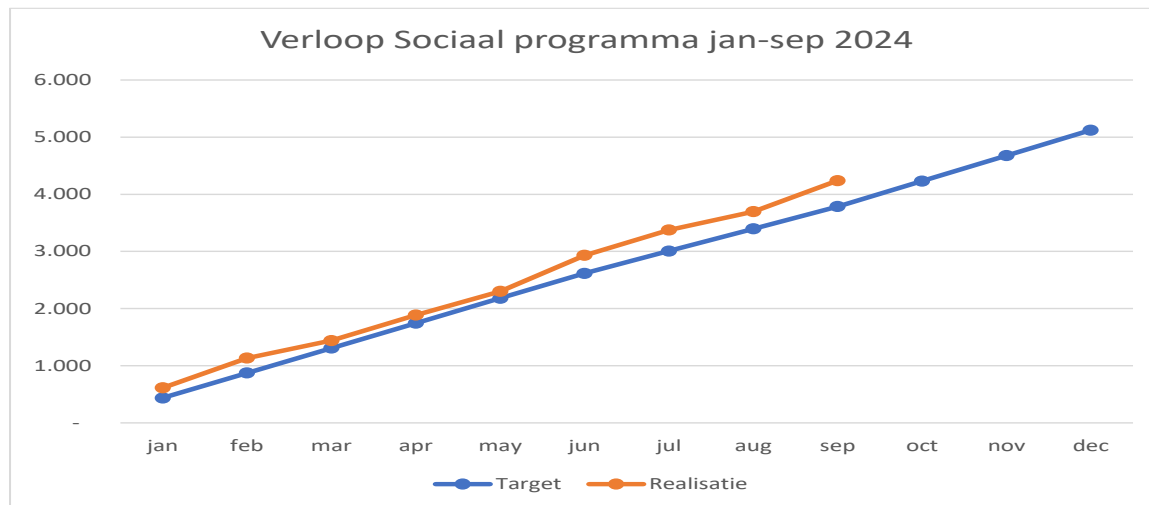
In het kader van kostenbeheersing is het bezuinigingsbeleid gecontinueerd om de beperkte middelen zo efficiënt mogelijk te besteden. Er is prioriteit gegeven aan noodzakelijke betalingen en de vaste lasten van de Staat, zoals personeelskosten, subsidies, diverse onderhoudskosten en de uitvoering van enkele projecten, terwijl tegelijkertijd betaalachterstanden van de afgelopen periode zijn ingelopen. Gedurende het derde kwartaal van 2024 is een bedrag van totaal SRD 30 miljard uitgegeven. Bij een kwartaalgewijze vergelijking zijn de uitgaven in het 3^e kwartaal 2024 respectievelijk met 15% om 14% gedaald ten opzichte van het eerste en tweede kwartaal 2024. Over het algemeen zijn de personeelsuitgaven in de maand juli hoger dan het gemiddelde, vanwege de vakantie toelage.

Aan ambtenaren en aan hen gelijkgestelden is een salarisverhoging van 15% toegekend, welke terugwerkt naar 1 juli 2024. De betaling van deze verhoging heeft echter plaatsgevonden per oktober 2024, waarbij de maanden juli tot en met september per maand zal worden ingelopen gedurende oktober tot en met december 2024.

Gedurende de periode januari tot en met september 2024 is een totaalbedrag van SRD 4.239,6 miljoen ter beschikking gesteld aan het sociaal programma, waaronder AOV, AKB, financiële uitkering aan zwakke huishoudens (ZWHH) en financiële uitkering mensen met een beperking (MMEB) en de koopkrachtversterking (KKV) van SRD 1.800,-. Hiermee is de gestelde target voor de maand september binnen het IMF-programma, de zogeheten "Quantitative Performance Criteria (QPC) of Social Spending", gehaald. Figuur 5 weergeeft het verloop van het sociaal programma.

Figuur 5: Verloop van de sociale uitgaven januari tot en met september 2024

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

Tabel 2: Realisatie van het sociaal programma januari – september 2024

	jan	feb	mar	apr	mei	jun	jul	aug	sep	Totaal
Algemene oudedagsvoorziening fonds (AOV)	130	138	132	131	132	132	133	133	134	1.195
Algemene Kinderbijslag (AKB)	16	1	2	7	-	-	-	-	-	27
Financiële bijstand mensen met beperking (MMEB)	44	45	46	48	49	51	-	56	57	396
Financiële bijstand zwakke huishoudens (ZWHH)	16	18	-	39	22	25	28	30	33	210
Sociaal programma (KKV)	406	318	128	220	212	421	282	102	321	2.412
Totaal	612	520	308	445	416	630	443	321	544	4.240

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

*voorlopige cijfers

Tot en met het derde kwartaal van 2024 is ten behoeve van subsidie aan de Energie Bedrijven Suriname (EBS), uit hoofde van verrekeningen met ontvangsten van Staatsolie, een bedrag van ruim SRD 2.494 miljoen geregistreerd. Na onderhandelingen tussen de overheid, EBS en Staatsolie zijn er afspraken gemaakt om de subsidies en de verrekeningen gefaseerd af te bouwen. Er is overeenstemming bereikt met EBS dat alle extra inkomsten uit hogere elektriciteitsstarieven worden overgemaakt naar het Ministerie van Financiën en Planning, zodat de beoogde fiscale besparingen door subsidieverlagingen worden bereikt. Van juli tot en met september 2024 heeft EBS een totaal bedrag van SRD 673 miljoen gestort voor de overheid.

In onderstaande tabel worden de gemiddelde uitgaven aan het Staatsziekenfonds (SZF) in de periode januari tot en met september 2024 weergegeven.

Tabel 3: Uitgaven ten behoeve van het Staatsziekenfonds (SZF) gemiddeld per maand

#	Omschrijving	Bedrag SRD x miljoen
1	<i>SZF Premie Landsdienaren gemiddeld bedrag per maand</i>	99,76
2	<i>Hogere Klasse Ligging, Onderstanders en Hoogwaardigheidsbekleders gemiddeld bedrag per maand</i>	1,85
3	<i>BZV</i>	11,98
4	<i>BAZO abonnementstarief</i>	9,90
5	<i>Meerkosten i.h.k.v. tariefsaanpassing dienstverleners</i>	116,88
	<i>Totaal gemiddeld per maand</i>	240,37

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

*voorlopige cijfers

Ad 1. Maandelijks wordt de 9% inhouding van lonen en salarissen van landsdienaren en 3% extra premie inhoudingen landsdienaren betaald aan het SZF (Staatsziekenfonds). Van de Landsdienaren wordt slechts 4% werknemersaandeel ingehouden, de Staat betaalt het restant van 8%. Gemiddeld wordt SRD 99,76 miljoen per maand overgemaakt naar het SZF.

Ad 2. Kwartaalgewijs wordt de facturatie door SZF aan Onderstand, Hogere Klasse Ligging en Hoogwaardigheidsbekleders aangeboden ter betaling.

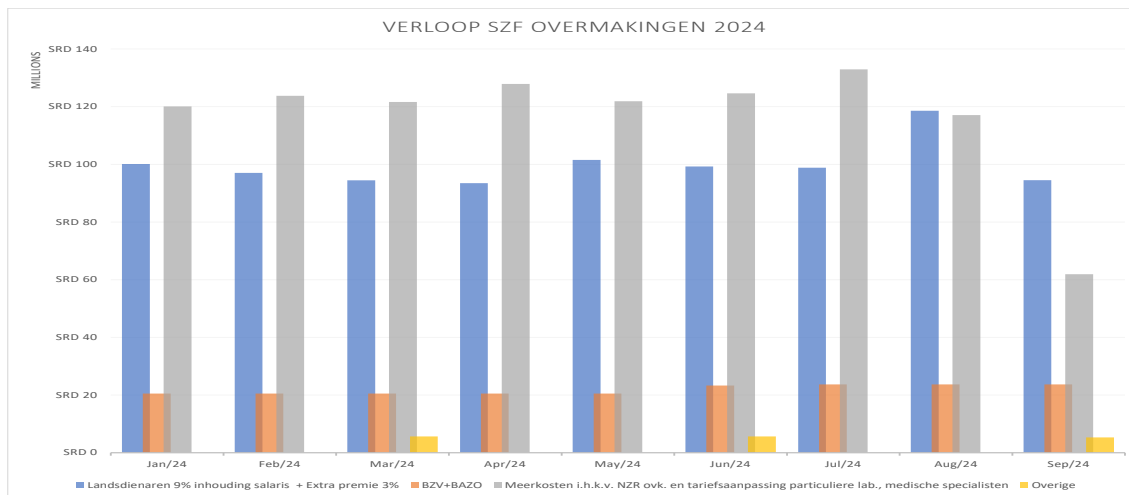
Ad 3. BZV (categorie 17 – 59 jaar) betreft de betaling van de basiszorg en is voor iedere burger ter dekking van de basisgezondheidszorg. Er zijn inspanningen gaande voor het innen van een minimale premie voor basiszorg voor de beroepsbevolking.

Ad 4. BAZO (Basiszorg) betreft een abonnementstarief voor de categorie 0 – 16 en 60+ dat gemiddeld SRD 9,9 miljoen per maand bedraagt.

Ad 5. Ingaande 1 augustus 2021 zijn de ligdagtarieven verhoogd met bijkans 121% en 34% tariefsaanpassing vanaf januari 2022. Voorts zijn de tarieven van de particuliere laboratoria, nierdialyse en röntgen vanaf 1 augustus 2021 gestadig verhoogd. De toename van de verhoogde kosten komt ook vanwege de gesloten overeenkomst met de sectie medische specialisten van de VMS d.d. 23 december 2021 en met de sectie huisartsen van de VMS is een principeovereenkomst gesloten d.d. 3 maart 2022.

Het is belangrijk te weten dat behalve de reguliere overmakingen voor SZF, er ook andere betalingen zijn van overheidswege bij de ziekenhuizen, zoals obductie (Ministerie van Justitie en Politie), meerkosten van militair personeel (Ministerie van Defensie) etc. De totale maandelijkse overmakingen naar het SZF zijn gemiddeld SRD 240,37 miljoen per maand.

Figuur 5: Verloop van SZF overmakingen januari tot en met september 2024

Ondanks de eigen CAO (Collectieve Arbeidsovereenkomst) heeft het ziekenhuispersoneel van staatsziekenhuizen op basis van 'gelijkstelling' aan ambtenaren een beroep gedaan op extra middelen in verband met aan ambtenaren toegekende koopkrachtversterking (KKV) namelijk overbruggings-, werving- en behoudstoelage, vakantietoelage, prestatietoelage en kledingtoelage.

Tabel 4. Overzicht toelagen t.b.v. staatsziekenhuizen jan – sep 2024

#	Omschrijving	Bedrag
1	Prestatietoelage	SRD 47.064.986,86
2	Vakantietoelage	SRD 21.820.684,63
3	Kledingtoelage	SRD 11.950.000,00
4	Wervings- en behoudstoelage	SRD 43.209.650,00
	Totaal	SRD 124.045.321,49

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

*voorlopige cijfers

Met betrekking tot de interestbetalingen is in het derde kwartaal van 2024 74% van de totale uitgaven beschikbaar gesteld aan buitenlandse crediteuren en de overige aan binnenlandse crediteuren (26%). In tabel 4 wordt een overzicht gepresenteerd van de interest betalingen.

Tabel 4: interestbetalingen januari – september 2024

	2024*									
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	Totaal
Interest	687,7	211,9	88,9	604,2	416,4	160,2	714,3	75,3	86,4	3.045
Binnenland	135,1	171,8	44,2	37,7	173,5	26,2	136,2	34,5	39,2	798
Buitenland	552,5	40,1	44,7	566,5	242,9	134,1	578,1	40,8	47,1	2.247

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

*voorlopige cijfers

Financiering

Gedurende het derde kwartaal 2024 zijn er middelen ontvangen van internationale financiële instellingen, waaronder de Inter-American Development Bank (IADB), de Islamic Development Bank (IsDB) en de Wereldbank. Deze internationale financiële instellingen vallen onder de categorie IFI's (International Financial Institutions).

De middelen zijn beschikbaar gesteld voor het doen van terugbetalingen (aflossingen) aan deze financiële instituten en enkele binnenlandse crediteuren uit de financiële en niet-financiële sector. Er zijn ook betalingen geregistreerd van leningen en schatkistpapier van enkele commerciële banken en ook betalingen van infrastructuurleningen ten behoeve van infrastructurele werken.

Tabel 5 Suriname: Financiering, jan - sep 2024 (SRD miljoen)

	jan	feb	mar	apr	may	jun	jul	aug	sep	Totaal
Netto Financiële Transacties	-822	235	-269	-749	-523	-114	-444	-91	1.582	-1.196
Netto overheidstegoeden (+)	-1.462	-382	-216	-597	-1.547	245	-542	-386	2.180	-2.706
Buitenland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Binnenland	-1.462	-382	-216	-597	-1.547	245	-542	-386	2.180	-2.706
Overheidsdeposito's	-1.470	-387	-220	-603	-1.545	245	-552	-406	2.180	-2.757
Leningen	8	5	4	6	-2	1	10	20	-	51
Netto overheidsverplichtingen (+)	-639	-617	53	153	-1.025	360	-98	-295	598	-1.510
Buitenland	-94	-30	829	288	27	523	222	-5	844	2.603
Leningen	-94	-30	829	288	27	523	222	-5	844	2.603
Trekkingen ¹	64	4	915	429	279	797	356	20	918	3.782
IMF	-	-	890	-	-	787	-	-	764	2.442
IFIs	47	4	25	429	279	10	356	20	153	1.323
Bilateral	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Commercial	17	-	-	-	-	-	-	-	-	17
minus: Aflossingen ¹	159	35	86	141	251	274	133	26	74	1.179
Binnenland	-545	-587	-775	-135	-1.052	-163	-320	-290	-246	-4.113
Leningen (netto)	-114	-220	-692	-97	-725	-15	-272	-122	-192	-2.449
Trekkingen	7	3	10	1	1	1	449	-	-	471
Centrale Bank	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aflossingen	120	223	702	98	726	15	721	122	192	2.920
Effecten (netto)	-433	-326	-64	-63	-312	-143	-54	-143	-55	-1.593
Debetstanden (netto)	2	-40	-20	25	-15	-5	6	-24	1	-71

Bron: Centrale Bank van Suriname

*voorlopige cijfers